

Kalvehytter, inventar og minilæsser vaskes med to typer sæbe, hvor den sidste type indeholder klor. Både hytter, og betonarealet hvor hytterne står, desinficeres ved brænding.

Foto: Helge Plougmann Nielsen.

Systematik og vedholdenhed fik has på salmonella dublin

Af Helge Plougmann Nielsen

På kvægbruget Østergaard har man efter flere års kamp mod salmonella dublin nået første delmål og er tilbage i niveau 1.

På Østergaard, der ligger ved Feldborg nord for Herning, kom det som et chok, da besætningens inseminør for nogle år siden pludselig meddelte, at besætningen på var smittet med salmonella og derfor kom i niveau 2. Det betød, at inseminøren fremover besøgte gården som den sidste på sin rute.

- Jeg ved ikke hvor det gik galt med kommunikationen oppe fra, for vi burde selvfølgelig være blevet advaret om det høje salmonellaniveau fra en mere officiel kanal. På daværende tidspunkt drev vi også kviehotel, og risikoen for at sende drægtige kvier hjem fra pasning og smitte andre besætninger var meget stor, siger Søren Troelsen, der er driftsleder på Østergaard.

I malkekvægsbesætninger sker overvågningen af salmonella dublin ved mælkeprøver, hvor der testes på antistoffer, der betegnes som ODC%. Besætningen ryger i niveau 2, hvis gennemsnittet af de seneste fire mælkeprøver ligger over 25, eller hvis der i den seneste prøve er en stigning af ODC% på over 20 i forhold til gennemsnittet af de foregående tre prøver.

Planlægning og systematik

Sammen med dyrlæge og rådgivere blev der udarbejdet en handlingsplan, der skulle presse salmonella dublin ud af besætningen.

- Første step var at kortlægge smittens udbredelse, og derfor blev der taget blodprøver af opdrættet og mælkeprøver på ko-niveau. Andet step var at stoppe smittespredning imellem de forskellige dyregrupper.

- Det kræver at man tænker hygiejne ind i hele systemet, og helt lavpraktisk betød det blandt andet, at der blev investeret i ekstra gummistøvler, kedeldragter og gummihandsker, så der kan skiftes fodtøj, tøj og handsker, når vi skifter imellem dyregrupper og ejendomme.

- For at minimere risikoen for at køernes foder inficeres med kolort, fik vi installeret vaskestationer, så vi kan vaske gummistøvler inden vi går fra spalterne og ud på foderbordet, forklarer Søren Troelsen.

Ingen hellige køer

De første mælkeprøver på ko-niveau viste en kæmpe spredning på hvor meget salmonella-antistof, de enkelte køer udskilte til mælken.

- Vi begyndte straks at slagte ud af de køer, der havde de højeste salmonellaværdier og arbejdede os nedad. Her nytter det ikke med hellige køer, som man er glade for og som ligger med topydelse. Det var ikke særligt sjovt, og det kræver også, at der er styr på rekrutteringen af kælvekvier, for ellers ender det let med, at der kommer til at mangle mælk i tanken, siger Søren Troelsen.

Passer på kalvene

For at undgå smitte af de nyfødte kalve placeres de i hytter, der har været forbi vaskepladsen, hvor de vaskes med to typer sæbe, hvor den sidste type indeholder klor.

- Både hytter og betonarealet, hvor hytterne står, desinficeres ved brænding. Fælleshytter desinficeres ligeledes med brænding og ved en grundig kalkning.

- Fra fælleshytterne flyttes kalvene videre til en anden ejendom, og mellem ejendommene skiftes der selvfølgelig også tøj og fodtøj. Når kvierne er med kalv, testes de med blodprøver, og hvis de testes positive for salmonella dublin, sælges de enten til eksport eller til slagt, siger Søren Troelsen og tilføjer:

- Når kvierne har kælvet, testes de igen i første mælkeprøve. Det giver en ekstra sikkerhed for, at vi ikke flytter smittespredere ind i besætningen, og samtidig giver det os et godt overblik over dyrenes historik.

Faldt stille og roligt

Da smitten med salmonella var på sit højeste var ODC% i mælken over 100.

- Blodprøver af ungdyr og mælketest på ko-niveau giver mulighed for at reagere, og det giver også et godt overblik over, hvor vi bevæger os hen. Med de tiltag vi har gjort, har vi set et stille og roligt fald af antistofniveauet i mælkeprøverne. Samtidig har vi rykket os meget på både ydelse og sundhed, siger Søren Troelsen.

I samme periode er der også investeret i bedre dyrevelfærd med blandt andet vandmadrasser. Men Søren Troelsen er ikke i tvivl om, at smitten med salmonella har haft en større negativ indflydelse på køerne end det han umiddelbart observerede i dagligdagen. Hans konklusion er, at en ko med et presset immunforsvar ikke fungerer lige så godt som en ko der er i balance.

Gør det for dig selv og for din nabo

Her på den anden side af en vellykket sanering for salmonella dublin kan Søren Troelsen se tilbage på en lang, sej og bekostelig kamp.

- Det har været kampen værd, og som jeg ser det, så er det vigtigt at vi tager den både for os selv og for vore naboer. Nu skal vi bare holde fast i de gode rutiner, og jeg har heldigvis en flok dygtige medarbejdere, der har været gode til at implementere de forskellige tiltag.

- Vi er blevet bevidste om, hvor lidt der skal til, for at vi taber det hele på gulvet. Det har betydet, at vi har stor fokus på de folk der kommer på gården. Har de været i andre besætninger? Hvor skal de hen? Hvordan håndterer de smittebeskyttelsen?

På alle døre bliver de besøgende nu mødt af et skilt, hvor der står, at besætningen er i salmonella status 1, og at de besøgende bliver bedt om at ringe til Søren, før de går ind i stalden.

For at minimere smitte læsses udsætterkøerne nu på en vogn og køres væk fra gården, før de udleveres til vognmanden

Østergaard

- 520 årskøer med en dagsydelse på 44 kg EKM og en årsydelse på den gode side af 14.000 kg/ko.
- Malker tre gange i døgnet i en udvendig karrusel med plads til 48 køer.
- Alt foder blandes som fuldfoder og udfodres én gang i døgnet.
- Køerne er delt i to hold med yngre og ældre køer.
- Tyrekalve sælges, og kvieopdræt foregår på to ejendomme.
- Søndergaard er en del af Staulund Agro.